

Lőrincz György

A vélemény nélküli ember

A vélemény nélküli ember én vagyok, Kacsó Ignác, s ez a történet pedig arról szól, hogy sajátítottam el a hallgatás technikáját.

A hallgatás technikája pedig az, hogy szembenézel azzal az emberrel, akivel beszél, mindig a szemét fixírozod, és komoly, nagyon komoly képet vágasz, mintha amit éppen hallasz a világ legfontosabb dolga lenne, s közben néha-néha azt mondod igen, igen, való igaz, teljesen igaza van, vagy csak bólogatsz, mert a legtöbb ember nem a te véleményedre kíváncsi, a legtöbb ember a saját véleményét akarja hallani, leellenőrizni, felmutatni, a legtöbb ember kijelentő módban beszél, s ugye a kijelentő módban beszélő emberrel nem lehet beszélgetni, mert mit lehet például arra válaszolni, mikor Zapcsák úr azt mondja: hogy na Kacsó úr, hát igazam van-e, hogyha én azt mondom, hogy az egész RMDSZ nem ér egy rakás sz...t, hát mondják meg őszintén, erre mit lehet mondani, vagy hogyha Zapcsák úr azt mondja: – egyszer biztos, hogy ma szép időnk volt Kacsó úr – és ezt este kilenc órakor mondja, amikor már majdnem lement a Nap, és egész nap egy fia báránnyfelhő se volt az égen, csak kékség és kékség, olyan, mintha az ég egy fordított tenger lenne, mondjuk az Égei-tenger a Boszporusz és a híd nélkül, és aznap olyan meleg volt, s szél se rebtent, hogy a levegő annyira mozdulatlan volt, hogy neki lehetett támaszkodni, hát persze, hogy az ilyen kijelentésekre nincs amit válaszolni, mert Zapcsák úr tulajdonképpen egy monologizáló ember, aki nem társalogni akar, konverzálni jó magyar szóval, hanem hallgatókat keres magának. No persze, nem Zapcsák úr miatt lettem én vélemény nélküli ember, mert persze, hogy szerettem én is beszélni, „csillogtatni azt a csepp eszemet, ami van” ahogy a feleségem mondta, hanem pontosan amiatt, akire maguk is gondolnak, kedves olvasóim, igen, őmiatta. S akkor már tiszta sor ugye az is, hogy vélemény nélküli ember nyolcvankilenc előtt lettem, amikor még diszpécser voltam egy gyárban, s minden reggel végig kellett menjek az üzemcsarnokokon, s ez is, az is rám kérdezett: - No, Kacsó elvtárs mit szól Ceausescu elvtárs, Népünk Nagy Fia, a Kárpátok Géniusza tegnap esti beszédéhez? S abban az időben ugye mindennap volt egy tegnap este, nem kellett a feleségemnek se gondolkodnia, hogy hová kattogtassa a tévé csatornáit, vagy nem kellett azt kiáltania, ha éppen valamit kértem, hogy most nincs időm, mert Brazíliában vagyok, Mexikóban, ott ült szépen Ceausescu elvtárral szemben, mert élmény volt látni Ceausescu elvtársat, mert akkor volt villany.

De visszatérve, ilyen és hasonló kérdéseket tettek fel minden reggel, hogy például mit szól Kacsó elvtárs Ceausescu elvtárs azon véleményéhez, hogy eljött az

Aranykor, és én az éhségtől ezüstös szürke ködöt látok, s azt sem tudom eldönteni, hogy én imbolygok-e, vagy a köd hullámozik körülöttem. És persze az Aranykor éppen egybeesett a csirkenyakak és a csirkelábak idejével, amikor a combok és melle-húsok exportra mentek, s akkor én szépen meg kellett volna magyaráznom, hogy miért kellett a comboknak és melle-húsoknak exportra menniük, s a lábaknak, s nyakaknak itthon maradniuk. És én magyaráztam. Magyaráztam és magyaráztam, mert fiatal voltam és elakartam hitetni a hallgatóimmal, hogy csak merő véletlen, hogy én ott vagyok ahol, mert azt hittem, a társadalmi ranglétra olyan alacsony fokán állok, hogy az első fok is mérföldekre van tőlem, amire mivel én, ott ahol én éltem azt szokták mondani, hogy lent van, mint a bányabéka segge, ami elége pontos helyzetelemzés volt, s azt hittem, odáig a szolgálatos fülek sem érnek le, pedig a feleségem mindegyre hangoztatta, hogy beszélj csak beszélj, mert általában az ember szája vereti meg a seggét. Mert ilyen okos dolgokat tudott mondani a feleségem, tele volt a szókinccse szebbnél-szebb hasonlatokkal, metaforákkal, egyébként már abban az időben elterjedt, hogy valójában ő is írja az elbeszéléseimet, mert, hogy én írom – elfelejtettem mondani, abban az időben kezdtem írni, s azért is voltak annyira kíváncsiak a véleményemre, mert már akkor okos dolgokat írtam – azt nem nézték ki belőlem.

Viszont ugye Ceausescu elvtárs abban az időben olyan sokat beszélt, hogy volt amit magyarázzak, amíg egy nap – ezt már megírtam a nyolcvanas években - nem találkoztam egy volt katonatársammal. Ez a katonatársam szép „kékszemű” fiú volt valójában is, amit persze én nem tudtam, s miután, a találkozás első öröme után túlestünk, azt mondtam: - No mit szólsz a vén sz...r szándékához? A szándék akkor pedig az volt (és meg is történt), hogy kisvárosunkban kezdtek leszedni a magyar feliratokat. – Hallottad milyen marhaságokat hordott össze? – Ezt Te, hogy érted? – kérdezett vissza a katonatársam, akinek – később tudtam meg - a feladata éppen az volt, hogy „szóbaálljon velem”, de még ekkor sem kapcsolom: - Én ezt pontosan úgy, ahogy mondtam. – Pontosán úgy? – kérdezte a katonatársam. – Igen – válaszoltam. – Szóval akkor én is pontosan jól értettem? – Annál jobban, ahogy mondtam, ki sem lehet mondani. – Hát ez az - mondta a volt katonatársam, s kezdte vakargatni a feje búbját –, éppen ez az.

Akkor már persze éreztem, hogy én itt valahol hibáztam, úgy éreztem, hogy az égbolt az ezüst csillagokkal, az arany Napocskával és a tejúttal mindenestül ráborult a hátamra, a föld is húzott lefele, de még megpróbáltam kedélyeskedni: - No látod, milyen okosak vagyunk mi ketten. – Ketten olyan okosak vagyunk, ahogy külön-külön kellene legyünk.

Ebben megegyeztünk.

Talán ezért, s talán mert tovább magyaráztam Ceausescu elvtárs mélyenszántó gondolatait, egyszer csak HIVATTAK.

Ismerős szó, ugye?

Ez a „hivatnak” annyira ismerős volt tájainkon, hogy nem is kellett rákérdezni, nem is kellett megmagyarázzák, ha egyszer valakinek azt mondták, hogy hivatnak, elvtárs, akkor hivatnak, ahhoz nem fért kétség. Még azt sem kellett megkérdezni, hogy másokat hivatnak-e, mert akkor már úgy röpködött a személyzetis szeme, mint a katicabogár, a hétpettyes, és a személyzetis úgy tett, mintha hétpecsétes titkot bízna az emberre, de legtöbbször nem is kérdeztük, mert nekünk az is elég volt, hogy minket hívatnak.

De ezt, mert mindenkit nem ért ilyen megtiszteltetés – bár az utóbbi időkben mondhatni megszorodott a számuk, hős lett mindenki és magyar, aminek én nagyon örvendek, mert mindig foglalkoztatott a magyarság sorsa, jövője, számaránya – ezt a hivatnak Kacsó elvtárs, enyhe h-val a végén, általában két-három nappal előbb mondták meg, de egy nappal mindenképp, hogy holnap délután négyre várnak. Négyre azért hivatnak ugye, hogy az ember tudja még megenni az ebédet – ha tudja. De általában nem volt étvágya. Nagyon-nagyon lehetett spórolni ilyenkor.

Még most is emlékszem, amikor először „hívatnak” a feleségem tyúkhúsleveset főzött, tudják, milyen az a jó falusi tyúkból főtt húsleves, amelynek aranyló sárga zsírfoltok úszkálnak a tetején, szintén aranyló galuskákkal, olyan volt a galuska, mint az ég mögött a Nap, szóval gyönyörű volt, ahogy a tálban fénylett, aranylott, hogy legyen erőm – mondta a feleségem -, mert a húslevesről ez volt elterjedve, de én csak az óra ketyegését hallottam a mellkasomban, később rájöttem, hogy a szívem vert, pedig akkor azt hittem, megállt, de egyébként is nekem már amikor azt mondták „hívatnak” akkora galuskák lettek a torkomban, hogy azt sem tudtam lenyelni. Szóval, akik nem voltak hívatva csak azok kedvéért mondom el, hogy alkalomadtán, amikor emlékeznek arra, ami nem történt meg velük, hát tudják ők is elmondani, egyáltalán nem éreztem hősnek magamat. Pontosabban minden voltam, csak éppen hős nem. Főleg amikor elértem a rendőrségig. Mert a mi kisvárosunkban a Gondolatkövető Hivatal a rendőrség épületében volt, az emeleten, s amikor az ember elért a kapuig, olyan csoda dolgok kezdtek történni, hogy csak. Az első ugye az volt, hogy jelentkezni kellett a szolgálatos rendőrnél – emlékeznek milyen szigorúság volt abban az időben – s miközben az feszített és gyanakodott: Hová, háová elvtársam – kezelt le máskor, amikor megmondtam, hogy háová megyek, egyből olyan szívélyes lett, hogy azt tiszta gyönyörűség volt nézni. Az ember még ott, rögtön a kapuban rájött, hogy ő milyen fontos. – Tessék várni, azonnal – mondta, aztán telefonált, miközben a kagylóval a kezében feszes vigyázzba állt, majd: – Tessék, tessék – mondta a megfelelő nyelven, és elkísért. Egészen az ajtóig. A legmegnyugtatóbb viszont az volt, hogy amikor beléptem, rögtön bezárták mögöttem az ajtót. Ki sem lehet mondani milyen megnyugtató

volt. – Tessék csak, tessék – mondták újból –, ne zavartassa magát. – Persze, persze – mondtam –, egyáltalán.

Majd: – Jobbra tessék!

– Igen, igen. Köszönöm.

Jobbra hatalmas kopár szoba volt, egy ugyancsak kopár asztallal, s egy székkal. Ez a szoba volt – később neveztük el – a puhító. Aki két-három nap várakozás és idegeskedés közben nem puhult meg, annál, a zárt ajtó tudtán, az érés itt kellett bekövetkezzen, az ember olyan lett, mint a főtt hús. A szék pedig talán azért volt, hogy az ember tudjon nyugodtan elmélyedni magában. Olyan volt, mint a gyóntatószék, csak a papok nem néztek ki gyóntatópapnak. Az ember ült-ült, sorra vette az ismerőseit, ennek ezt mondtam, annak azt –, mert most már töredelmesen bevallhatom, mindenkinek mondtam egy mondatot, amit csak neki, egyedül neki mondtam el, hogy adott pillanatban, ha rám kérdeznek, tudjam, hogy „honnan fúj a szél”, de aztán arra is rájöttem, teljesen fölösleges volt. Egy nap telefonálni akartam a feleségemnek, a telefon nem csengett ki, csak egyet kattant, s hát hallom, hogy rádiójáték lehet a telefonban, mert nyílik-csukódik egy szekrényajtó, s egy férfihang azt mondja:

Lehet fájdalom nélkül is szülni.

Jé, te – gondolom – milyen ismerős ez a hang, vajon melyik magyar színész lehet. Jobban odafigyelek, s hát egy ugyancsak ismerős női hang azt mondja:

Ne hülyéskedj, Ádám!

„Te jó Isten” – gondolom – hisz ez a feleségem hangja. Katona Ádámmal beszélgettek éppen. K.Á. a fájdalommentes szülésre tanította a feleségemet, mire a feleségem megismételte: – Menj el, ne hülyéskedj Á. Ádám tovább erősködött – akkor vártuk a második fiunkat, s a feleségem nagyon félt – s hát hallom, hogy a feleségem kezdi elveszíteni a cérnát. És azt mondja: – Na jó, elhiszem. Igen. Ha most szépen felállsz, s én tökön rúglak (sicc), s Te nem ordítasz fel. Így. VOLT MIT HALLGASSANAK. Szinte szégyelltem magamat. De akkor eszembe jutott az is, nemcsak nappalok vannak, hanem vannak *éjszakák* is, és nemcsak én hívhatom a saját számomat. Eszembe jutott az, amire gondolnak. AZ. Micsoda műsorok, s mindezt ingyen. Meg is írtam egy novellában – nem is közölték. Katona Ádám persze nem állt fel. Ennek a telefonos lehallgatásnak azonban volt egy más haszna is. Később, kibékülhettem egy barátommal, mert nem tudtuk tisztázni kint a Szarkakő alatt, hogy miként kérdezhették mindazt, amiről együtt beszélgettünk. Futott is rögtön hozzám, hogy hívni akart, a telefon egyet kattant, s pontosan hallotta, ami történt nálam a lakásban. De mi lett volna, hogyha K.Á. nem éppen a fájdalommentes szülésre tanítja a feleségem? Hanem másra. Egészen másra és én hallgatom. Vagy valaki más.

Tehát lassan-lassan ezekért a dolgokért kellett lemondjak a véleményemről.

Ugye Ceausescu elvtárs is elég sokat beszélt, mindenről volt véleménye – neki nem is kellett féljen senkitől – de én ugye a telefonra kellett gondoljak mindig, vagy azokra, akik reggelente rámkérdeztek, s akik szerint én azt a sok beszédet elvileg kellett volna értelmezzem, s ezért egy idő után igazat adtam a feleségemnek, hogy én ezt a sok beszédet nem kommentálom. És egy idő után a gyárban is elkezdtem hümmögni, s hallgatni. Minden hívás után csendesebbé váltam. Így lettem vélemény nélküli ember. Addig-addig hallgattam, hogy most, amikor már lehetne, akkor sincs véleményem. Tökélyre vittem a hallgatást. Viszont a hallgatással elterjedt rólam, amit a beszélgetésekkel sosem tudtam volna elérni, hogy olyan szépen tudok hallgatni, hogy ettől okosnak látszom.

E számunk szerzői

- Anga Mária (1955) Eger
Antal Attila (1956) Nyíregyháza
Antal Balázs (1977) Nyíregyháza
Bakos István (1943) Budapest
Bak Zsuzsanna (1985) Maklár
Balogh Péter (1977) Nyíregyháza
Banga Zsuzsa (1985) Budapest
Barabás Zoltán (1955) Nagyvárad
Bene Zoltán (1973) Szeged
Bertha Zoltán (1955) Debrecen
Béres Tamás (1979) Nyíregyháza
Bíró József (1951) Budapest
Bozók Ferenc (1973) Kecskemét
Busku Anita Andrea (1978) Tiszaújváros
Csabai László (1969) Nyíregyháza
Csatáné Bartha Irénke (1941) Eger
Csontos Márta (1951) Sándorfalva
Csordás László (1988) Eszény
Czigány György (1931) Budapest
Deák-Sárosi László (1967) Budapest
Debreczeny György (1958) Budapest
Demeter József (1947) Ballószög
Ernei Júlia (1986) Érmihályfalva
Farkas Gábor (1977) Debrecen
Fecske Csaba (1948) Miskolc
Finta Éva (1954) Sárospatak
Gacsályi József (1944) Szekszárd
Gerliczki András (1963) Nyíregyháza
Gyimesi László (1948) Budapest
Györffi Réka (1978) Eger
Ircsik Vilmos (1944) Veszprém
Jaskóné Gácsi Mária (1969) Sárospatak
Jánosi Zoltán (1954) Nyíregyháza
Kaiser László (1953) Budapest
Kapuvári Katalin (1947) Eger
Karádi Zsolt (1956) Nyíregyháza
Kis Pál István (1951) Szekszárd
Klujber Márta (1989) Eger
Koltai Beáta (1973) Eger
G. Komoróczy Emőke (1939) Budapest
Konczek József (1942) Pomáz
Koncz Teréz Irén (1988) Nyíregyháza
Ködöböcz Gábor (1959) Eger
Kusper Judit (1976) Eger
Lajtos Nóra (1977) Debrecen
Lengyel János (1973) Beregszász
Lipcsei Márta (1943) Nagyvárad
Lőrincz György (1946) Székelyudvarhely
Lőrincz P. Gabriella (1982) Beregszász
Merics István (1977) Nyíregyháza
Nagy Anna (1988) Nyíregyháza
Nagy Balázs (1977) Nyíregyháza
Nagy Zsuka (1977) Nyíregyháza
Oláh András (1959) Mátészalka
Oláh József (1966) Micske
Papp Nóra (1980) Debrecen
Pataki István (1953) Bihar
Pazonyi Dóra (1991) Debrecen
Renn Oszkár (1933) Eger
Serfőző Simon (1942) Miskolc
Standovár Ágota (1961) Pécs
Stankovics Marianna (1965) Döbrönte
Suhai Pál (1945) Budapest
Szabó Bogár Imre (1944) Miskolc
Szakolczay Lajos (1941) Budapest
Szekeres Mária (1948) Újronafő
Szlafkay Attila (1953) Budapest
Szűk Balázs (1960) Debrecen
Tamás Tímea (1962) Nyíregyháza
Tornyi Gergő (1990) Eger
Turcsány Péter (1951) Pomáz
Tüskés Gábor (1955) Budapest
Tüzes Bálint (1951) Nagyvárad
Utassy József (1941–2000)
Verók Attila (1975) Eger
Vitéz Ferenc (1965) Debrecen
Zselicki József (1949) Kisgejőc